

Antonioni'nin Sırtını Beğendiği Kadın

İtalya, Sophia Loren'den Monica Belluci'ye, sinema dünyasına çok sayıda 'güzel kadın' armağan etti. Ama *Modern İtalyan kadınının ikonu*, kuşkusuz Monica Vitti'ydi.

Gençliğimden bu yana, onun gelmiş geçmiş tüm kadın cinsi arasında en seksi olanlardan biri olduğunu düşünmüşümdür. Hâlâ aynı kanıdayım.

Monica Vitti, birkaç gün önce 91 yaşında bu dünyaya veda etti. 21 yıldır alzheimer onu artık perdede değil, onun ardında yaşamaya itmişti.

Antonioni ile olan beraberliğinden sonra 1980'lerde tanıdığı, ondan tam 16 yaş genç Roberto Russo, önce fotoğrafçı, sonra senaryo yazarı, sonra yönetmendi ve 2000 yılında evlendiler. Altı ay sonra güzel Monica'nın hastalığı belirdi.

Sabır, bir şeyin geçmesini sessiz sedasız beklemek demek değildir.

Sabır, bir duruma rıza göstermek, onu kabul etmek ve devam etmektir. Roberto da öyle yaptı. Kader insanın üstündedir.

Kalan bütün yaşamı boyunca büyük bir aşkla bağlandığı eşine sahip çıktı, onu korudu. Monica Vitti, ömrünü Roma'daki bir apartman dairesinde bir yardımcıyla birlikte hep ondan hayli küçük eşiyile yaşayarak tamamladı ve gözlerini yalnız bırakılmamış biri olarak kapadı. Roberto yanındaydı.

Vitti, hiç çocuk sahibi olmak istememişti. Bir söyleşide, "*Annelik bir kadın için en zor iş*" dediğini hatırlıyorum. Bu, onun filmlerde anlattığı 'kadın'a da uygundu. Su akmış, yatağını bulmuştu. Hayat onu yalnız bırakmadı.

Burjuva kökenli bir aileden gelen Monica gittiği tiyatro okulundan 1953'te mezun oldu ve vakit yitirmeden *Tofano Tiyatro Grubu*'na katıldı. Sinemada da küçük roller alıyor, bir yandan da seslendirme işinde çalışıyordu.

Michelangelo Antonioni ilkin onun sesini bir filmde kullandı.

Bir gün, bir benzinci çalışanı için bir ses arıyordu. Aradığı kadın sesinin bezgin ve yorgun olmasını istiyordu ve Monica bunun için kusursuz bir sesin sahibiydi.

Seslendirme sırasında, onun gerisinde duran Antonioni'nin, "*Mükemmel bir sırtınız var, bir film yapmalısınız*" dediğini işitti.

Bu bir kariyerin, birlikte yola çıkmanın başlangıcı olduğu gibi, ufuktaki bir aşkın da ilanı mıydı?

Vitti, huzursuz modern kadınların, hiçbir ahlaki dayanağı kalmamış, eskinin yerine yenisini koyamamış erkeklerin, iletişimsiz çiftlerin, anlamını yitirmiş cinselliklerin, konuşulmayan gerginliklerin gösterileceği filmler için ideal oyuncuydu.

Serüven, "*L'Aventura /"Macera"* (1960) ile başladı, "*La Notte /"Gece"* (1961), "*L'Eclisse /"Batan Güneş"* (1962) ile üçleme tamamlandı ve "*Il Deserto Rosso /"Kızıl Çöl"* (1964) ile nokta konuldu.

Gorard'ın tanımıyla belki Alain Resnais'le bir tutulabilecek gerçek bir **modernist**, çok usta bir resim yapımcı, bir yazara göre (Douglas Garrett Winston) '*konusuz filmlerin öncüsü*' (*avangart*) olan Antonioni'nin, olay örgüleri deneysel, belirsiz ve anlaşılması güçtü.

Genellikle can sıkıntısı, çaresizlik ya da keyfisiz bir cinsellikten muzdarip orta sınıf karakterleri anlatıyordu bize.

Film tarihçisi David Bordwell, Antonioni'nin filmleri için şöyle yazıyor: "*Tatiller, partiler ve sanatsal uğraşlar, karakterlerin amaç ve duygu eksikliğini gizlemek için boş çabalar. Cinsellik, sıradan baştan çıkarmaya, girişim ne pahasına olursa olsun zenginlik arayışına indirgenir.* "

New Yorker , Antonioni'nin 1960'larda Monica Vitti ile olan işbirliklerini "*sinemasal modernizmin*" yaratılmasında çok önemli bir dönüm noktası olarak nitelendirir.

"Hepimizin böyle kabul ettiği, ancak korkaklık ve katıksız tembellikten sürdürdüğü katı ve basmakalıp bir ahlak [...] Bu ahlaki tutumları çok dikkatli inceledik, inceledik ve tükenene kadar inceledik. Bütün bunları başardık, ama yenilerini bulabilmiş değiliz" der ünlü yönetmen.

Bu dört filmde Monica Vitti ise, çok anlamlı insan yüzlerine, Marcello Mastroianni'ye, Jeanne Moreau'ya ve kimilerine göre belki de gelmiş geçmiş en güzel adama, Alain Delon'a eşlik etti.

Vitti ve Antonioni bu süre içinde her yerde, her zaman birlikteydi. Roma'da aynı apartmanın altlı-üstlü dairelerinde oturuyorlardı ve içeride bir *bağlantı* merdiveni vardı. Hiç kimse, onların *mahrem hayatlarının* ne olduğunu, sınırlarını ve nasıl bittiğini bilemedi. 1970'de Monica, Michelangelo'nun artık birlikte olmak istemediğini açıkladı. Ama Antonioni bu dünyadan ayrılıncaya kadar (2007) dost kaldılar.

Antonioni'den sonra, araya giren bir görüntü yönetmenin saymazsak ("*Kızıl Çöl*"ün kameramanı Carlo di Palma) 80'lerde Roberto ile (son) birliktelik başladı.

Şimdi biraz geriye girelim.

1960, Cannes Film Festivali İtalya'nın yılı oldu. O yıl gösterilen iki İtalyan yönetmenin filmleri büyük skandal yarattı.

Michelangelo Antonioni'nin "*l'Avventura*" adlı filmi, şimdiye kadar festivalde görülmedik bir şekilde (başta bir grup Filistinli olmak üzere) ıslıklar ve uğultularla protesto edildi.

O akşamın seyircisi, bu yenilikçi, avangart ve karanlık filmi kesin olarak reddetti.

Filme gösterilen tepkilerden çok üzölen Antonioni, büyük güçlüklerle yaptığı film hakkında, "*Ben duyguların kararsızlığı ve esrarı üzerine bir film yaptım*" diye açıklamada bulunduğu sırada, baş oyuncusu Monica Vitti gösterimden yüzü gözyaşlarından ıslanmış olarak çıkmaktaydı.

Festivalin diğer önemli olayı Fellini'nin "*Dolce Vita*"sıydı.

Bu film Roma'nın sosyetik, gülünç ve çürümekte olan hayatına dışardan farklı ve renkli bir yorum getiriyordu.

Fellini şehre, Cinecitta içinde dekor olarak kurulmuş olan Via Veneto'da gezen *scooterlı* bir *pararazzinin* gözünden bakmıştı.

Bu gazeteci, sürekli bir dedikodu ve sansasyonel haber bulma peşinde olan Marcello Rubini, Marcello Mastroianni'nin incelikle canlandığı muzip, melankolik, biraz depresif bu karakterle seyirciye ve özellikle sinemacılara, sinemanın "*ne kadar boş bir dünya*" olduğunu anlatıyor, bir bakıma dalga geçiyordu.

Bu film de, o yıl, İtalya'da Katolik Kilisesi'ni çok sarstı, onlar da "gerici bir ahlâk" adına bu başyapıtı lanetlemeye karar verdiler. "*Dolce Vita*"ya tepkiler karışıktı. Cannes'da film çok uzun ve anlatımı çok dağınık bulundu.

Ama hiçbiri yollarını terk etmedi. Ve ne yazık ki çoğu artık aramızda değil.

Yapılması gereken galiba sevgili Onat Kutlar'ın önerisini ("*Sinema Bir Şenliktir*'-1985) yerine getirmek:

"Yapılacak en iyi şey film(ler)i yeniden görmektir. İşe, konuyu anlatarak girmenin ikinci nedeni de buydu.

Hepsi bu kadar".

Bülent Korman

Şubat 2022

